

Reclasseren met zorg

SVG verslavings
reclassering GGZ

A photograph of a woman and a man walking on a bridge in Rotterdam. The woman is on the left, wearing a dark blazer and pants, holding a folder. The man is on the right, wearing a dark jacket and track pants with a white stripe. In the background, the Erasmus Bridge is visible, along with a railway crossing and a building with a dome. The sky is overcast.

**'Niet loslaten,
maar meelopen'**

Vérder kijken en ánders doen

Jaarlijks verwijst Justitie ruim 20.000 personen naar de Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG). Het gaat om mensen die door hun verslaving en/of psychiatrische problematiek in aanraking zijn gekomen met Justitie.

Deze mensen hebben naast straf ook begeleiding nodig om de bron van hun delictgedrag aan te pakken. Daarom reclassificeert de SVG met zorg. Zo divers en complex

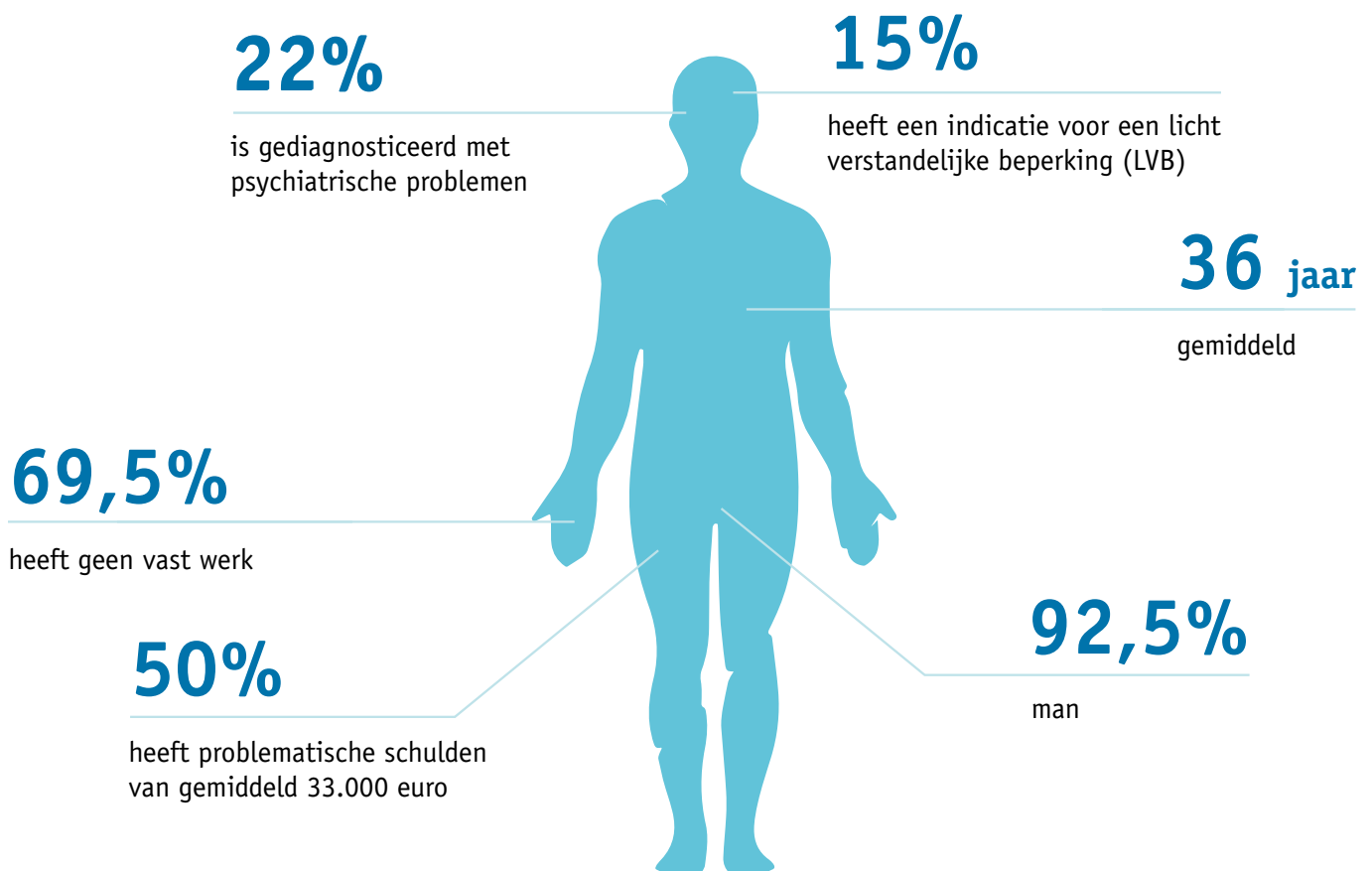
als deze mensen en hun problemen zijn, zo verschillend en ingewikkeld is ook hun begeleiding. Het vraagt om een outreachende werkwijze. Om maatwerk. En om kennis van straf én zorg.

Dit is precies waarin de verslavingsreclassering het voortouw neemt. Elke dag zetten 800 SVG'ers zich in om deze mensen vooruit te helpen; om de cirkel

tussen middelengebruik en delictgedrag te doorbreken en criminele loopbanen af te buigen.

Hoe? Door een goede diagnose te stellen. Door advies te geven over recidivegevaar, behandeling en bijzondere voorwaarden. Door zo vroeg mogelijk in te grijpen. Door toezicht te houden. Maar vooral, door contact te maken en zo openingen te vinden naar herstel.

De doelgroep in cijfers

Hoe verzint ze het?

'Ik heb een kamer voor je! In Groningen. Met begeleiding.' Aan de telefoon klonk ze enthousiast. Mijn reclasseringswerker die ervoor zorgde dat ik nu weer vastzat. Of ik net zo enthousiast moest zijn, wist ik niet goed.

Groningen... Het hol van de leeuw. Waar iedereen me kent. Waar ik op alle plekken herinneringen heb die ik liever wil vergeten. Waar op elke hoek van de straat gevaar schuilt.

Maar had ik een alternatief? Ik zat weer vast. Voor de zoveelste keer. Mijn enige perspectief behalve deze kamer was de straat. En dat verhaal kende ik inmiddels maar al te goed. Stelen. Roven. Jagen. Gebruiken. Vluchten. Nachten wakker, te bang om te slapen. Mezelf verkopen voor een paar lui-zige centen. Honger. Vervuiling. Kou. De winter in aantocht en het gevoel en de machteloosheid van de afgelopen winters stonden me nog vers in het geheugen.

Nee, dan was die kamer misschien toch een betere optie. 'Er wonen nog wel twee anderen,' had ze me er nog bij verteld. "Veelplegers". Net als ik. Hoe verzint ze het? Dat is vragen om problemen! En die problemen kwamen er natuurlijk. Met elkaar, met dealers, met gebruikers, met burens.

Maar die kamer biedt me wel mijn eigen plek. Waar ik veilig ben als de zucht naar drugs teveel wordt. Waar ik tot rust kan komen en niet hoeft te jagen. Waar ik mijn eigen eten kan maken. Waar ik kan douchen met warm water. Waar ik dat kleine beetje eigenwaarde dat ik heb vast kan houden en misschien zelfs kan vergroten.

De begeleiding is betrokken en begripvol. En dat heb ik nodig. Ze kijken mee, maar veroordelen me niet als ik eens een keer de mist inga. Ze zijn oprecht en hebben het beste met me voor. Ik hoeft niet tegen ze te liegen, want ze rekenen me niet af. We hebben contact. Echt contact. En soms... hebben we zelfs plezier.

Ik ben er nog niet. Ik heb nog heel wat hordes te nemen voor ik ben waar ik uiteindelijk wil zijn. Maar er is een opening. Ik val... en sta weer op. Ik deel mijn angsten, gedachten en gevoelens en bepaal samen met de mensen om mij heen mijn koers.

Ik leef en doe mijn best. En later... komt misschien vanzelf de rest.

**'Maar had ik een alternatief?
Ik zat weer vast.'**

Dit is het verhaal van één van de veelplegers, die SVG-instelling VNN Groningen bij wijze van experiment bij elkaar laat wonen in een huis. De tekst is geschreven door Janinne Kraaima, reclasseringswerker bij VNN Groningen.

De ene keer is het een *first offender* die tijdens een stapavond over de schreef gaat, de volgende keer is het een zware gebruiker met een jarenlange delictgeschiedenis. Steeds is de aanpak van de SVG erop gericht om criminele loopbanen af te bouwen.

Achterliggende problematiek

‘Met onze kennis van verslaving kunnen we criminele carrières stoppen. Het liefst zo vroeg mogelijk. Door bij kleine delicten direct de achterliggende problematiek aan te pakken kunnen we toekomstige misdaad voorkomen.’

Karin Klaassen | beleidsadviseur SVG

Vroeg ingrijpen

‘Op ZSM zien we de problematiek in een beginnend stadium. Een 19-jarig meisje, volgt een opleiding, maar heeft veel problemen thuis. Pleegt een winkeldiefstal. Een straf betekent voor haar een strafblad; dan is haar toekomst weg. Dan zorgen we voor hulpverlening, om de problemen te verminderen. Met de straf als stok achter de deur wanneer ze terugvalt.’

Roos Nagelmaeker | reclasseringswerker Inforsa (voorheen Victas)

Blauwe zak

‘De veelplegers waarmee ik werk, staan aan de zelfkant van de maatschappij. Verslaafd, crimineel, overlastplegers, verstandelijk beperkt en torenhoge schulden, het past ze allemaal. Het zijn grote kinderen, in een volwassen lijf. Een blauwe vuilniszak met persoonlijke bezittingen is vaak de enige constante factor in hun leven. En hun reclasseringswerker.’

Janinne Kraaima | reclasseringswerker VNN

‘Jongeren zijn nog zo beïnvloedbaar. Bij hen is het extra belangrijk om een toekomstperspectief te bieden.’

Janneke van Mil | reclasseringswerker Palier

Standaardstraffen werken niet voor de gevarieerde doelgroep van de SVG. Om recidive te verminderen, is maatwerk nodig. Een outreachende aanpak. En samenwerking. Hoe pakt de SVG dat aan?

Out-of-the box denken

‘Onze cliënten voldoen gewoon niet aan de standaardcriteria of -regels. Ze vallen vaak uit, met de opmerking “niet gemotiveerd”. Om die spiraal te doorbreken moet je out-of-theboxdenken. Andere oplossingen zoeken, zoals het experiment om drie veelplegers bij elkaar in huis te zetten.’

Janinne Kraaima | reclasseringswerker VNN

Openingen zoeken

‘In plaats van retour zenden als ze niet komen opdagen, kun je beter aan de slag gaan; op zoek naar de openingen. Door maatwerk te bieden en outreachend te werken. Zonder uit het oog te verliezen waar het om gaat: recidive verminderen.’

Kelly van Randerat | reclasseringswerker Inforsa

Op huisbezoek

‘Als jij afwacht, gebeurt er niets. Daarom zoeken we ze op. Thuis, in een woonvoorziening of in een hostel. En we gaan met ze mee naar het UWV, de

huisarts, de psycholoog... De kunst is om de juiste hulpverleners om hen heen te verzamelen.’

Leonie Scholten | reclasseringswerker Tactus Verslavingszorg

De juiste interventie

‘Zacht of hard zegt niets over het effect van een interventie. Het gaat om de juiste interventie. Soms is dat straf, soms een hele andere afdoening. En daarbij moet je niet alleen kijken naar het feit en de documentatie, maar ook naar wat de persoon nodig heeft om recidive te voorkomen.’

Annemieke Drogts | Officier van Justitie arrondissementsparket Midden-Nederland

Lees meer over maatwerk op www.svg.nl/maatwerk

Beschermende factoren

'Alles is maatwerk. Maatwerk in het contact dat je aangaat. Maatwerk bij het inschatten wat de recidive in stand houdt. Naast het diagnoseinstrument RISC ook vertrouwen op je eigen professionele oordeel. En naast criminogene factoren ook kijken naar factoren die deze triggers tot recidive dempen, zoals huisvesting, werk of school, zogenaamde beschermende factoren. En maatwerk ook in het adviseren over de juiste bijzondere voorwaarden. Voor een 20-jarige bijvoorbeeld een begeleidingstraject in plaats van gevangenisstraf, zodat hij zijn opleidingsplannen kan waarmaken. Bij iemand die blijft recidiveren adviseer ik juist de isdmaatregel, omdat dit de enige manier is om hem te dwingen echt aan de slag te gaan met zijn problemen.'

Janneke van Mil | reclasseringswerker Palier

Helikoptertje

'Als er veel problemen zijn op verschillende leefgebieden, moet je als keten samenwerken en heb je speciaal geschoolde mensen nodig. Dat is precies wat de verslavingsreclassering biedt. We zijn een soort helikoptertje. De keten doet het samen met de cliënt en wij monitoren of alles goed loopt.'

Kelly van Randerat | reclasseringswerker Inforsa

Draaideursituatie

'Vaak is sprake van een verslavingsprobleem én psychische ziekte. Reguliere zorgverleners zien de complexiteit van deze dubbele problematiek vaak over het hoofd. Hierdoor ontstaat een 'draaideursituatie'. Mensen die dringend behandeling nodig hebben worden van de ene naar de andere instantie doorverwezen, terwijl hun situatie ondertussen verslechtert.'

Annette Bonebakker | klinisch neuropsycholoog bij Centrum Dubbele Problematiek van Palier

'Bij onmacht heb ik een lange adem. Bij pure onwil is het snel klaar, dan gaan we met het Openbaar Ministerie in gesprek over maatregelen.'

Leonie Scholten | reclasseringswerker Tactus Verslavingszorg

'Maatwerk, zonder uit het oog te verliezen waar het om gaat: recidive verminderen.'

Kelly van Randerat | reclasseringswerker Inforsa

Als experts op het gebied van zowel straf als zorg maken SVG-reclasseringswerkers het verschil. Hoe leggen zij die verbinding in de praktijk? En wat geeft de verslavingsreclassering meerwaarde?

Unieke positie

De reclasseringswerker is bij uitstek de expert in de ontwikkeling en afbouw van criminele loopbanen. Weet dit vroegtijdig te signaleren en weet wat er nodig is om herhaling of verergering te voorkomen. Als onderdeel van de strafrechtketen kan hij formeel ingrijpen, als verbinder met de zorg kan hij de nodige begeleiding bieden of organiseren. Dit laatste is vooral voor verslaafde reclasseringscliënten erg belangrijk.'

Anneke Menger | lector Werken in Justitieel Kader, Hogeschool Utrecht

Begrenzen

'Straf en zorg: in de praktijk betekent dit ondersteunen, maar tegelijkertijd ook begrenzen. Steeds op een manier die bij de cliënt past.'

Leonie Scholten | reclasseringswerker Tactus Verslavingszorg

Geven en nemen

'Het is de kunst ervoor te zorgen dat de cliënt de strafkant blijft zien én tegelijkertijd inziet dat er iets te halen valt. Die combinatie, dát is het re-

classeringswerk. Je onderzoekt wat voor een cliënt belangrijk is, bijvoorbeeld school of werk, en speelt vervolgens in op de hulpvraag van de cliënt. Met motiverende gespreksvoering en een stukje "geven en nemen" werk je toe naar intrinsieke motivatie voor behandeling.'

Kelly van Randerat | reclasseringswerker Inforsa

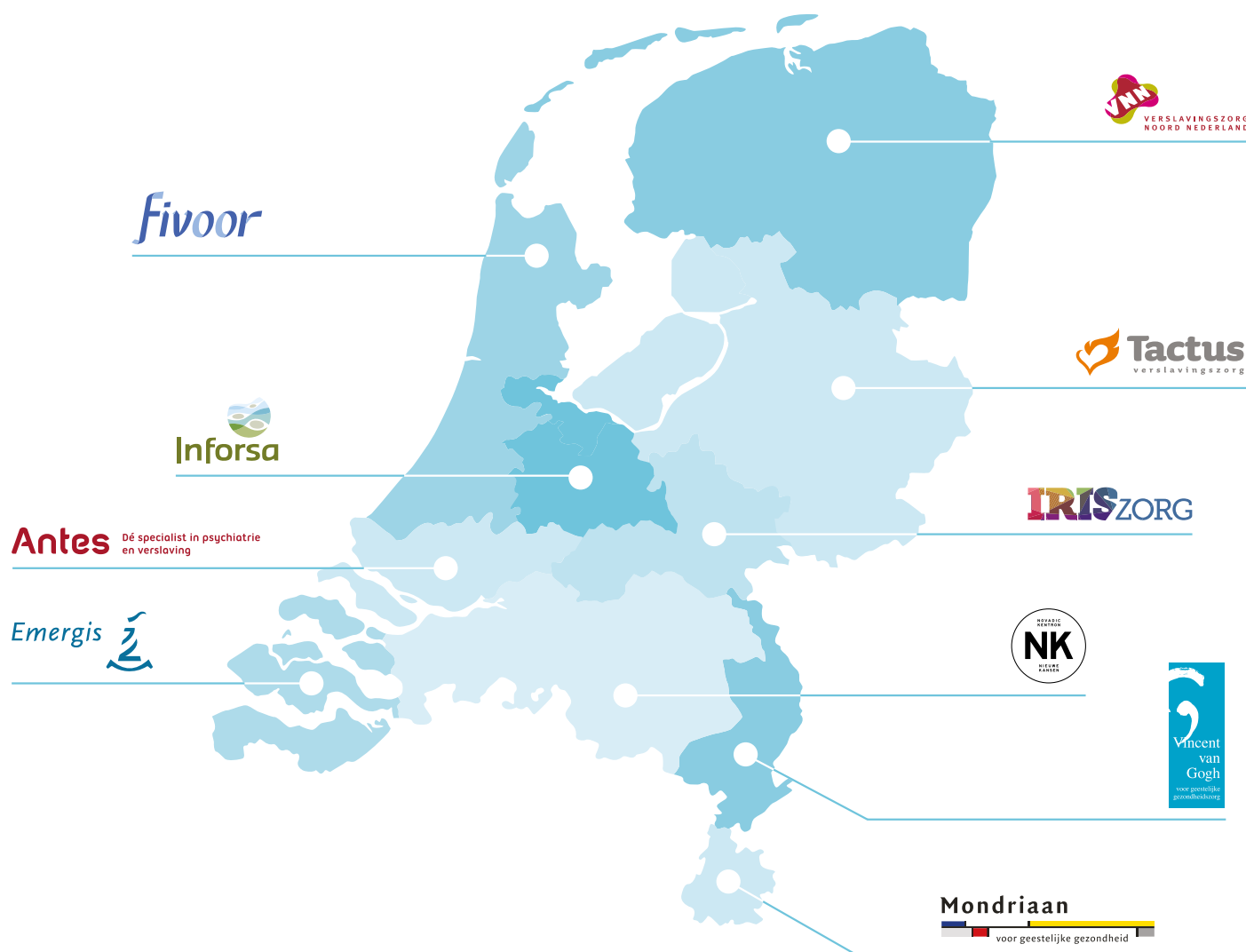
Handen thuis

'Bij de ondersteuning die ik geef, stel ik duidelijk grenzen. Bij huiselijk geweld bijvoorbeeld. Dan zegt de cliënt: "ja maar mijn vriendin zocht zelf ruzie". Dat kan natuurlijk waar zijn, maar is geen reden om geweld te gebruiken. Ik maak ze duidelijk dat ze hun handen thuis moeten houden.'

Marcel van der Vloet | reclasseringswerker Inforsa

Lees meer over de combinatie straf en zorg op www.svg.nl/strafenzorg

Deze tien organisaties voeren Reclasseren met Zorg uit in Nederland

SVG verslavings
reclassering GGZ

Colofon

Dit is een uitgave van het bedrijfsbureau van de Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG), gewijzigde herdruk april 2019. Met dank aan de geïnterviewden.

Concept en realisatie

Marieke Bos (tekst en begeleiding),
BenedenBoven (vormgeving),
Lodewijk Duijvesteijn (fotografie).